

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 19, 2015 (58–77)

JAKIE ZMIANY W FUNKCJONOWANIU
I ORGANIZACJI PRYWATNEGO
SEKTORA OCHRONY MOGĄ WPŁYNAĆ
NA PODNIESIENIE BEZPIECZEŃSTWA
NARODOWEGO POLSKI – WNIOSKI
Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

WHICH CHANGES IN THE
FUNCTIONING AND ORGANIZATION
OF THE PRIVATE SECURITY INDUSTRY
AFFECT THE POLISH NATIONAL
SECURITY - CONCLUSIONS FROM
THE RESEARCH

ANDRZEJ CZOP

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego
„Apeiron” w Krakowie

ABSTRACT:

W tym artykule autor wskazuje na konieczność zaangażowania wszystkich elementów systemu bezpieczeństwa w zapobieganie zagrożeniom, które implikowane są przez dynamicznie zmieniającą się sytuację międzynarodową. Negatywne determinanty to zajęcie Krymu przez wojska rosyjskie, wojna w Donbasie i wielki exodus uchodźców z Bliskiego Wschodu w związku z wojną w Syrii i ofensywą Państwa Islamskiego.

A. Czop przypomina, że w Polsce działa 5200 firm ochrony, zatrudniających 114 tysięcy kwalifikowanych pracowników ochrony i 18 tysięcy kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego. Ogółem w prywatnym sektorze ochrony pracuje około 300 tysięcy osób. To ważny instrument, który odpowiednio zarządzany i efektywnie wykorzystywany może odegrać istotną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa narodowego. Autor przedstawia kierunki zmian o charakterze legislacyjnym, funkcjonalnym, organizacyjnym i ekonomicznym, które mogą wpłynąć na zwiększenie wykorzystania firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa narodowego. Są one efektem przeprowadzonych przezeń badań i znalazły się w zainteresowaniu Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

SŁOWA KLUCZOWE:

firmy ochrony osób i mienia, system bezpieczeństwa narodowego, uchodźcy, Państwo Islamskie

ABSTRACT:

The author of the article indicates on the necessity to involve all elements of the national safety system in prevention from dangers resulting from dynamic geopolitical systems changes. Incidents like Crimea's occupation by Russian army, war in Donbas and huge exodus of refugees from Middle East countries caused by war in Syria and offensive of Islamic State determine international relations in negative way.

A. Czop reminds that 5200 security agencies operate in Poland, which employ 114 thousands of qualified security guards and 18 thousands qualified technical workers. About 300 thousands people are employed in private security sector in total. This should be treated as an essential element of national safety system. The author presents proposals of legislative, functional, organisational and economic changes, which may improve the effective utilization of security agencies in national safety system. The proposals results from the author's study on the safety system and are amongst interest of National Security Agency.

KEY WORDS:

security agency, national safety system, refugees, Islamic State

Autor pełni funkcję wiceprezesa Polskiego Związku Pracodawców „Ochrona” Oddział „Małopolska”, stąd kwestie związane z funkcjonowaniem firm ochrony osób i mienia mają dla niego szczególne znaczenie. Od lat podnoszona jest kwestia braku efektywnego włączenia w system bezpieczeństwa publicznego komercyjnych podmiotów ochrony. Jest to problem ważny choćby z uwagi na fakt, że zatrudniają one około 300 tysięcy pracowników. To potężny potencjał kadrowy, który odpowiednio zarządzany i koordynowany mógłby przyczynić się w znaczący sposób do podniesienia bezpieczeństwa. Według informacji przedstawionej sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych w dniu 1 marca 2012 r. przez wiceministra spraw wewnętrznych Piotra Stachańczyka samych specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych jest w Polsce 1084, z czego 265 to wewnętrzne służby ochrony, a 819 to przedsiębiorcy, którzy mają koncesje ochroniarskie oraz pozwolenia na broń na okaziciela. Ogółem w Polsce działają 5200 firmy ochrony, zatrudniające 114 tysięcy kwalifikowanych pracowników ochrony i 18 tysięcy kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego. Sprawa braku odpowiedniej partycypacji prywatnego sektora ochrony do systemu bezpieczeństwa publicznego nabrała szczególnego znaczenia w sytuacji trwającej w Donbasie wojny pomiędzy Ukrainą, a separatystami popieranymi przez Rosję. Analitycy wyrażają przekonanie, że ten konflikt zwłaszcza, w kontekście wcześniejszej aneksji Krymu dokonanej przez armię rosyjską implikuje także realne zagrożenia dla bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO, którą od lat stanowi Polska. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego zajmowało się kwestią wykorzystania zasobów kadrowych stowarzyszeń i grup paramilitarnych, które mając odpowiednie przygotowanie mogłyby stanowić wsparcie dla Sił Zbrojnych RP. Oczywiście otwartą kwestią pozostawał zakres przedmiotowy i formuła takiego wsparcia. Ale tenże organ prezydencki zwrócił także uwagę na ogromne zaplecze, które stanowią firmy ochrony osób i mienia. Zainteresowanie jego wzbudziły badania, które zostały przeprowadzone przez autora tego artykułu.

Celem tych badań było udzielenie odpowiedzi na pytanie czy możliwe jest zwiększenie stopnia udziału firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa publicznego¹. Proces badawczy objął badania empirycz-

1 Zob. A. Czop, *System bezpieczeństwa publicznego w Polsce* [w:] „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka - Praktyka - Refleksje”, nr 12, red. W. Hrynicki, J. Piwowarski, Kraków 2012.

ne przeprowadzone w formie anonimowych ankiet na grupie badawczej reprezentatywnej dla pracowników firm ochrony osób i mienia liczącej 503 osoby, zatrudnione w sześciu firmach o zróżnicowanej wielkości kapitałowej i zatrudnienia. Został on uzupełniony o wywiady eksperckie, którymi objęto siedem osób związanych z tematyką funkcjonowania firm ochrony osób i mienia. Trzema rozmówcami były osoby pełniące funkcje menedżerskie w tych podmiotach gospodarczych. Kolejne dwie to policjanci zajmujący stanowiska komendanta powiatowego policji oraz eksperta Wydziału Postępowań Administracyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji². Przeprowadzono także wywiady z audytorem bezpieczeństwa oraz honorowym członkiem Polskiego Związku Pracodawców „Ochrona”³, byłym Prezesem Oddziału Małopolska tego stowarzyszenia. W części teoretycznej procesu badawczego autor posłużył się krytyczną analizą dostępnej literatury i obowiązujących aktów prawnych. Tak kompleksowe badania pozwoliły na udzielenie pozytywnej odpowiedzi na pytanie sformułowane jako problem badawczy. Autor stwierdził, że wyniki badań jednoznacznie wskazują, że zwiększenie stopnia partycypacji prywatnego sektora ochrony w systemie bezpieczeństwa publicznego jest nie tylko możliwe, ale także w pełni uzasadnione potrzebami i oczekiwaniami społecznymi. Autor sformułował zalecenia, które winny zostać zrealizowane dla osiągnięcia tego celu⁴.

Uznał, że sprawą niezwykle ważną jest kwestia odpowiedniego wykształcenia zarówno praktycznego jak i teoretycznego pracowników ochrony. Badania pozwoliły ustalić, że obecnie większość tych osób uczestniczy w szkoleniach doskonalących, które odbywają się z różną częstotliwością.

2 Zob. M. Rozwadowski, *Doskonalenie systemów zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego*, Kraków 2014, s. 39-42.

3 Polski Związek Pracodawców „Ochrona” - Polski Związek Pracodawców Ochrona to dobrowolna, samorządna i niezależna organizacja skupiająca wiodących pracodawców branży bezpieczeństwa w Polsce. Podstawowy cel jego działań, to ochrona praw pracodawców i reprezentacja ich interesów wobec instytucji i administracji państwowej, związków zawodowych, mediów oraz samorządu terytorialnego. Związek aktywnie uczestniczy w tworzeniu uregulowań prawnych, kreowaniu wysokich standardów rynkowych oraz rozwiązywaniu problemów dotyczących bezpieczeństwa prywatnego i publicznego. Szczególną uwagę zwraca na fakt, że ochrona osób i mienia jest nie tylko istotnym elementem życia gospodarczego, ale także ważnym elementem systemu bezpieczeństwa państwa.

4 A. Czop, *Udział firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, Katowice 2015.

Szczególny nacisk położony jest na podnoszenie i utrwalanie umiejętności konwojentów⁵, pracowników grup interwencyjnych⁶ oraz członków ochrony osobistej⁷ VIP-ów. Agenda tych szkoleń obejmuje zajęcia strzeleckie, walkę wręcz oraz prowadzenie samochodów w okolicznościach ekstremalnych. Blok teoretyczny stanowią głównie uregulowania prawne dotyczące korzystania z uprawnień ze szczególnym uwzględnieniem użycia środków przymusu bezpośredniego⁸ oraz broni palnej⁹. W ramach tych zajęć omawiane są także zagrożenia atakami terrorystycznymi oraz zjawiskami patologii społecznych. Kursanci uczą się również udzielania pierwszej pomocy¹⁰ oraz umiejętności reagowania i postępowania w sytuacjach kryzysowych¹¹. Prowadzone są też zajęcia dla osób nie wpisanych na listę

5 Konwojent-osoba wpisana na listę kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej, ochraniająca transport wartości pieniężnych, wyposażona w broń palną, środki ochrony osobistej oraz środki łączności.

6 Grupa interwencyjna - to co najmniej dwóch uzbrojonych pracowników ochrony, którzy po uzyskaniu za pośrednictwem stanowiska interwencyjnego informacji z urzędzeń lub systemów alarmowych sygnalizujących zagrożenie chronionych osób lub mienia wspólnie realizują zadania ochrony osób lub mienia w formie bezpośredniej ochrony fizycznej doraźnej na terenie chronionego obszaru, obiektu lub urzędu.

7 Ochrona osobista – działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej.

8 Środki przymusu bezpośredniego – środki ochrony fizycznej osób i mienia w postaci chwytów obezwładniających, kajdanek, pałki służbowej, psa obronnego oraz te, na które zgodnie z odrębnymi przepisami wymagane jest pozwolenie na broń tj. broń gazowa, ręczne miotacze gazu i paralizatory elektryczne, stosowane w przypadku zagrożenia dóbr powierzonych ochronie i odparcia ataku na pracownika ochrony oraz podczas konwojowania.

9 Bronią palną jest każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego. Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999 Nr 53 poz. 549 z późn. zm. Art. 7 ust. 1.

10 Pierwsza pomoc – zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem udostępnionych do powszechnego obrotu wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych. – definicja na podstawie- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410.

11 sytuacja kryzysowa — należy przez to rozumieć sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji

kwalfikowanych pracowników ochrony choć te organizowane są rzadziej i obejmują wyłącznie wiedzę wynikającą z powierzonego im zakresu obowiązków np. recepcjonisty. Z dokonanych badań wynika, że część firm w ogóle nie organizuje szkoleń lub robi to bardzo rzadko gdyż nie są one obligatoryjne. Każde szkolenie generuje w firmie znaczne koszty implikowane koniecznością zapłacenia pracownikom stawek godzinowych za uczestniczenie w takich zajęciach. Dodatkowo trzeba zapłacić za strzelnicę, amunicję oraz prowadzenie zajęć przez instruktorów lub wykładowców. Przy dużych problemach ekonomicznych, z którymi od wielu lat boryka się sektor ochrony, spora część firm, nie decyduje się na ponoszenie dodatkowych kosztów związanych z procesem szkolenia swoich pracowników. Stąd w sektorze ochrony działają nie tylko profesjonalnie przygotowani pracownicy, ale także ci którzy odbyli jedynie szkolenie przygotowawcze dla kwalfikowanych pracowników ochrony¹². Obowiązujące przepisy nie nakładają obowiązkowego przeszkolenia na osoby, które nie zostały wpisane na listę kwalfikowanych pracowników ochrony. Obecnie przepisy ustawy o ochronie osób i mienia nakładają obowiązek udziału w szkoleniu doskonalącym jedynie na kwalfikowanych pracowników ochrony wskazując, że ma się ono odbywać raz na pięć lat¹³.

Zdaniem autora z uwagi na posiadanie przez kwalfikowanych pracowników ochrony uprawnień związanych z używaniem środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej, ich uczestnictwo w częstych szkoleniach jest oczywistą koniecznością. Aktualnie organizacja takich zajęć zależy przede wszystkim od decyzji menedżerów zarządzających firmami ochrony. Odpowiednim **rozwiązaniem byłoby wprowadzenie obowiązku prowadzenia szkoleń zarówno dla pracowników kwalfikowanych, jak i tych nie posiadających takiej certyfikacji**. Program tych szkoleń powinien być określony zarówno co do zakresu tematycznego, jak i godzinowego, tak by dokonać jego unifikacji i zapewnić wszystkim uczestnikom dostarczenie określonej wiedzy i umiejętności, niezbędnych przy wykonywaniu zadań w ochronie¹⁴. Zajęcia szkoleniowe powinny odbywać

publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków, Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2013 poz. 1166, Art. 3 ust. 1.

12 Ustawa z dnia 26 sierpnia 1997 r. roku o ochronie osób i mienia, Dz.U.1997 nr 114 poz.740, art.26.ust. 3 pkt 8

13 Ibidem Art. 38b. 1.

14 Ochrona mienia – działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciwko

się przynajmniej raz na pół roku, choć optymalnym rozwiązaniem byłoby organizowanie ich raz na kwartał. Tylko takie rozwiązanie może stworzyć właściwe warunki by wszyscy pracownicy ochrony byli przygotowywani do swojej pracy¹⁵. **Taki obowiązek winien zostać wprowadzony w ustawie o ochronie osób i mienia, a szczegółowe zapisy odnośnie programu w rozporządzeniu ministra spraw wewnętrznych.**

Badania wykazały, że właściwemu przygotowaniu do wykonywania zawodu pracownika ochrony nie służą także regulacje prawne zawarte w znowelizowanej Ustawie o ochronie osób i mienia, która w nowym kształcie obowiązuje już od 1 stycznia 2014 roku¹⁶. Zlikwidowane zostały bowiem licencje zarówno I jak i II stopnia, których uzyskanie poprzedzone było koniecznością pozytywnego zaliczenia egzaminu przed państwową komisją powoływaną przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji. Każdy kandydat do zawodu pracownika ochrony miał obowiązek odbycia szkolenia obejmującego blok zagadnień teoretycznych i praktycznych. Dopiero po odbyciu takiego przeszkolenia kandydat mógł przystąpić do egzaminu państwowego, którego stopień trudności oceniany był jako stosunkowo wysoki. Takie rozwiązanie świadczyło o odpowiedzialności państwa za profesjonalne przygotowanie pracowników ochrony, którzy w wyniku demonopolizacji bezpieczeństwa uzyskali uprawnienia zastrzeżone wcześniej wyłącznie dla organów rządowych. Znowelizowana ustawa o ochronie osób i mienia nakłada na kandydatów jedynie obowiązek odbycia szkolenia, ale jego jakość nie jest już weryfikowana poprzez przystąpienie do egzaminu państwowego. W ten sposób państwo zwolniło się z obowiązku sprawdzania jakości kadr w prywatnym sektorze ochrony. To implikuje brak gwarancji właściwego poziomu świadczonych usług przez komercyjne podmioty działające w obszarze bezpieczeństwa. **Zdaniem autora istnieje pilna potrzeba znowelizowania ustawy o ochronie osób i mienia tak, by przywrócić uchylony obowiązkowy egzamin państwowy dla osób ubiegających się o wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony.**

mieniu, a także przeciwdziałające powstaniu szkody wynikającej z tych zdarzeń oraz nie dopuszczające do wstępu osób nieuprawnionych na teren chroniony.

15 A. Czop, T. Ambroży, M. Twardosz, *Wpływ tradycyjnego japońskiego systemu zarządzania bezpieczeństwem na kulturę bezpieczeństwa w Polsce*, Kraków 2015, s. 98-120.

16 Dz. U. z 2014 r. poz. 1099.

Z badań wynika, że blisko połowa badanych pracowników ochrony dba o swoją kondycję fizyczną poprzez regularne uprawianie sportu. To bardzo ważne dla ich sprawności w kontekście powierzonych im zadań¹⁷. Zawód pracownika ochrony wymaga dobrego zdrowia psychofizycznego, odpowiedniej kondycji i sprawności. To powoduje, że nie jest możliwe wykonywanie tego zawodu często w stresie i ekstremalnych warunkach do 67 roku życia. Autor uważa, że pracowników ochrony nie można uznać za grupę jednorodną z punktu widzenia obciążeń i trudności jakie towarzyszą wykonywaniu tej profesji. Według niego należy wprowadzić dla części pracowników ochrony regulacje prawne pozwalające im na nabycie uprawnień do przechodzenia na wcześniejszą emeryturę. Takie zapisy prawne występują w przypadku państwowych funkcjonariuszy tzw. służb mundurowych¹⁸. Wydaje się, że takie preferencyjne uprawnienia winny przysługiwać pracownikom zatrudnionym w grupach interwencyjnych, przy wykonywaniu konwojów czy realizujący ochronę osób. Te czynności związane są bowiem z dużym stresem, trudnymi warunkami pogodowymi i wymagają zachowania optymalnej sprawności psychofizycznej. Wykonują oni pracę podobną jak funkcjonariusze grup dyspozycyjnych i dlatego też powinni korzystać z podobnych uprawnień emerytalnych. Z całą pewnością nie byłby to socjalny przywilej, ale sprawiedliwe wyrównanie szans dla osób świadczących podobny zakres obowiązków, tyle tylko, że w komercyjnym sektorze. **Z badań wynika, że przyjęcie takiego rozwiązania wpłynęłoby stabilizująco na dużą fluktuację kadrową w firmach ochrony osób i mienia. Właściwe przepisy odnośnie tych kwestii powinny znaleźć się w Ustawie o ochronie osób i mienia¹⁹.**

W toku badań przeprowadzono analizę poziomu wykształcenia pracowników ochrony z których aż 67,2% to osoby ze średnim lub wyższym wykształceniem. Znowelizowana Ustawa o ochronie osób i mienia zakłada, że kwalifikowany pracownik ochrony ma posiadać wykształcenie gimnazjalne²⁰. Nie jest to kryterium zbyt wysokie zważywszy na fakt, że już aktualnie kwalifikowani pracownicy ochrony są lepiej wykształceni.

17 Zob. T. Ambroży, A. Czop, R. Kregulec, *Wpływ nowej ustawy o sporcie na zachwianie kultury bezpieczeństwa. Polemika*, Security Forum Cracow 2012, Kraków 2013, s. 13-15.

18 Zob. G. Gozdór, *Prywatyzacja bezpieczeństwa. Rola i miejsce prywatnego sektora ochrony w systemie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Lublin 2012, s. 31-70.

19 Ustawa z dnia 26 sierpnia 1997 r. roku o ochronie osób i mienia, Dz.U.1997 nr 114 poz.740.

20 Ibidem, Art. 26 ust. 3 pkt 3.

Współczesny pracownik ochrony musi mieć dobrą znajomość przepisów prawnych oraz intelektualne przygotowanie do przyswojenia sobie odpowiednich algorytmów oraz umiejętności ich praktycznego zastosowania w sytuacjach kryzysowych. Pracownicy ochrony posiadający katalog uprawnień quasi policyjnych, w tym prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego²¹ i broni palnej²², muszą być osobami posiadającymi sporą wiedzę, dającą gwarancję, że będą potrafili z nich skorzystać bez narażania praw innych osób i przekraczania dozwolonych prawem granic. Zdaniem autora wykształcenie gimnazjalne to zbyt niskie kryterium nie dające rękojmi sprostania tym wymogom.

Biorąc pod uwagę wskazane uwarunkowania należałoby w ustawie o ochronie osób i mienia wprowadzić wymóg legitymowania się przez kwalifikowanego pracownika ochrony minimum średnim wykształceniem.

Badania wykazały, że w generalnie służby takie jak: Policja, Straż Miejska czy Straż Pożarna nie dysponują wydzielonym kanałem radiowym²³, na którym mogłyby prowadzić korespondencję z firmami ochrony. Podczas prowadzenia akcji ratunkowych wynikających z kataklizmu, katastrofy czy klęski żywiołowej szybkie i jednoczesne przekazywanie bieżących informacji jest kluczowe dla efektywności prowadzonych działań. Umożli-

21 Użycie środka przymusu bezpośredniego-należy przez to rozumieć zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec osoby (Podstawa: Art. 4 pkt 6 Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. 2013 nr 0, poz. 628.)

Wykorzystanie środka przymusu bezpośredniego-należy przez to rozumieć zastosowanie środka przymusu bezpośredniego wobec zwierzęcia, albo zastosowanie go w celu zatrzymania, zablokowania lub unieruchomienia pojazdu lub pokonania przeszkody (Art. 4 pkt 6 Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. 2013 nr 0, poz. 628.)

22 Użycie broni palnej - należy przez to rozumieć oddanie strzału w kierunku osoby z zastosowaniem amunicji penetracyjnej(podstawa Art. 4 pkt 7 Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. 2013 nr 0, poz. 628.)

Wykorzystanie broni palnej -należy przez to rozumieć oddanie strzału z wykorzystaniem amunicji penetracyjnej w kierunku zwierzęcia, przedmiotu lub w innym kierunku niestwarzającym zagrożenia dla osoby (Podstawa: Art. 4 pkt 8 Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, Dz. U. 2013 nr 0, poz. 628.)

23 Kanał radiowy – tor transmisyjny określony za pomocą standardowego przedziału częstotliwości. Potocznie utożsamiany z numerem umownym częstotliwości pracy przydzielonej stacji.

wia to zarządzanie i koordynowanie akcjami w sytuacjach kryzysowych²⁴, kiedy czas reakcji na zagrożenia ma kapitalne znaczenie dla powodzenia całego przedsięwzięcia. Wydzielony kanał radiowy umożliwia także natychmiastowe wezwanie pomocy skracając czas reakcji na zdarzenie, co w sytuacji zaistnienia przestępstwa pozwala ograniczyć jego negatywne skutki i zwiększa szanse na zatrzymanie sprawców. Aktualnie komercyjne podmioty ochrony korzystają wyłącznie z powszechnie dostępnych numerów telefonów alarmowych. To powoduje występowanie częstych problemów z uzyskiwaniem połączeń co w konsekwencji utrudnia, a nawet wyklucza możliwość przekazanie informacji o zagrożeniu. Ta sytuacja może mieć szczególnie negatywne konsekwencje w przypadku zapewniania ochrony obiektów o szczególnym znaczeniu dla gospodarki, obronności czy bezpieczeństwa państwa zwłaszcza w dobie realnych zagrożeń terroryzmem²⁵. **Dlatego też autor jest zdecydowanym zwolennikiem szybkiego usprawnienia komunikacji firm ochrony ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo państwa.**

Dokonano także analizy możliwości pełnienia wspólnej służby funkcjonariuszy Policji²⁶ z pracownikami ochrony ustalając, że tego rodzaju patrole w praktyce nie są realizowane. Występują wprawdzie sytuacje gdy pracownicy ochrony oraz funkcjonariusze wykonują razem zadania w ramach tego samego zabezpieczania, z reguły imprezy masowej. Nie są to jednak wspólne patrole gdyż formacje te działają niezależnie i nie występuje tu żadna podległość służbowa. W trakcie tych operacji Policja jest koordynatorem całej akcji. Występują poważne ograniczenia prawne, które wykluczają wspólne wykonywanie obowiązków w ramach tzw. patroli mieszanych czy łączonych. Policjantom nie wolno przy osobach postronnych dokonywać drogą radiową czy telefoniczną sprawdzeń danych osobowych gdyż objęte są one klauzulą poufności podobnie jak inne informacje ze zbiorów, które zastrzeżone są wyłącznie dla funkcjonariuszy. Podobnie w razie konieczności podejmowania interwencji na ob-

24 Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2013 poz. 1166, Art. 3 ust. 1.

25 Zob. K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar terroryzmu*, Warszawa 2008, s.31-32.

26 Zob. Czop A., Sokołowski M., *Historia polskich formacji policyjnych od II wojny światowej do czasów współczesnych*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje”, red. J. Piwowarski, B. Wiśniewski, K Kraków 2013.

szarze prywatnej nieruchomości czy w miejscach z ograniczonym dostępem, funkcjonariusz ma tam prawo wejścia, ale takiego tytułu prawnego nie mają już pracownicy ochrony. Nic nie stoi jednak na przeszkodzie by w konkretnych sytuacjach policjant mógł skorzystać ze wsparcia ze strony pracownika ochrony, który pełni wówczas funkcję tzw. osoby przybranej. Ta konstrukcja prawna zapewnia pracownikowi ochrony korzystanie w trakcie tych czynności z ochrony prawnej²⁷ przewidzianej w kodeksie karnym dla funkcjonariusza publicznego²⁸. **Badania przeprowadzone w tym obszarze wykazały, że aktualna formuła prawna wspólnych działań policjantów i pracowników ochrony jest dobra i wystarczająca, a w związku z tym nie wymaga zmian legislacyjnych.**

Badania dały bardzo ważną i trudną do przecenienia informację, że menedżerowie firm ochrony gotowi są włączyć podległych im pracowników nawet do działań na obszarach nie powierzonych im do ochrony, na podstawie umów zawartych ze zleceniodawcą. Twierdzą, że już obecnie często podejmują oni tam działania interwencyjne pod warunkiem, że nie kolidują one z ich obowiązkami, wynikającymi z kontraktów. Pracownicy często przekazują także informacje dyżurnemu Policji jeśli zauważą coś niepokojącego. Jednak z badań wynika, że część z nich nie decyduje się na takie działania. Podkreślają oni brak motywacji do tego rodzaju aktywności. Ustalono, iż duże znaczenie ma tu fakt braku specjalnej ochrony prawnej czyli posiadania statusu funkcjonariusza publicznego oraz możliwość działania wyłącznie w ramach uprawnień ogólnoobywatelskich czyli stanu

27 Przepis art. 222 § 1 Kodeksu Karnego penalizuje naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Jest to typ kwalifikowany w stosunku do określonego w art. 217 Kodeksu Karnego - przestępstwa naruszenia nietykalności człowieka, przy czym zaostrenie odpowiedzialności następuje ze względu na związek naruszenia nietykalności funkcjonariusza z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych. Osobą przybraną do pomocy funkcjonariuszowi będzie osoba urzędowo skierowana do pomocy funkcjonariuszowi albo udzielająca takiej pomocy na wyraźną jego prośbę. Odrzucić należy przyjmowaną niekiedy wykładnię uznającą, że spełnia te warunki również osoba, która samorzutnie włączyła się do udzielenia pomocy funkcjonariuszowi.

28 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r Kodeks Karny, Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553, art. 115 § 13.

wyższej konieczności²⁹, obrony koniecznej³⁰ czy ujęcia obywatelskiego³¹. Zdaniem autora właściwym **rozwiązaniem byłoby prawne uregulowanie tych sytuacji oraz przyznawanie wyróżnień przez władze samorządowe przy udziale lokalnej Policji**. Formacja ta ma duże doświadczenie w organizacji konkursów dla funkcjonariuszy takich jak: „Policjant, który mi pomógł”, „Dzielnicowy roku” czy „Turniej par patrolowych”. Mają one długą tradycję i wyzwalają zdrową konkurencję, która przekłada się na osiąganie lepszych wyników w służbie prewencyjnej sprzyjając podnoszeniu poziomu bezpieczeństwa w środowiskach lokalnych³². Takie inicjatywy mogą być z powodzeniem inkorporowane do środowiska pracowników ochrony. Ważna jest tu także odpowiednia oprawa medialna, która zapewniłaby promocję dla firm, które angażują się „pro bono”, w prospołeczne działania. Nagrody rzeczowe, wyróżnienia w postaci medali, statuetek czy dyplomów nie generują dużych obciążeń finansowych, ale mają duże znaczenie prestiżowe. Firmy biorące udział w przedsięwzięciach na rzecz lokalnych społeczności winny być wyróżniane poprzez specjalną kapitułę, certyfikatami zaświadczającymi, że są one podmiotami rzetelnymi, godnymi zaufania i oferują wysoki poziom świadczonych usług.

Ponadto samorzady lokalne, na rzecz których wykonywane byłyby takie nieobowiązkowe działania ze strony firm ochrony mogłyby stosować dla nich różne bonusy finansowe, takie jak ulgi przy naliczaniu opłat

29 W prawie karnym stan wyższej konieczności jest kontratypem, jeżeli polega na ratowaniu dobra chronionego prawem przez zniszczenie innego dobra chronionego prawem, pod warunkiem, że dobro zniszczone przedstawia wartość niewątpliwie niższą od dobra ratowanego. Natomiast, jeżeli dobro poświęcane ma wartość równą lub nie przedstawia wartości oczywiście wyższej jest okolicznością wyłączającą winę, nie bezprawność (Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r Kodeks Karny, Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553, art. 26.)

30 Nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem. W razie przekroczenia granic obrony koniecznej, w szczególności gdy sprawca zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia. (Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r Kodeks Karny, Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553, . art. 25.)

31 Każdy ma prawo ująć osobę na gorącym uczynku przestępstwa lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa, jeżeli zachodzi obawa ukrycia się tej osoby lub nie można ustalić jej tożsamości, Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, Art. 243. § 1, Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555.

32 Zob. J. Czapska, W. Krupiarz, *Zapobieganie przestępczości w społecznościach lokalnych*, Warszawa 1999.

za korzystanie z lokali komunalnych czy określanie podatków z zastosowaniem niższych stawek. Według autora takie rozwiązania nie skutkowałyby wysokimi kosztami, ale stwarzałyby warunki do realnego wzrostu zarówno stanu jak i poczucia bezpieczeństwa na obszarze gminy. Podjęcie takich działań jest szczególnie istotne w niewielkich miejscowościach, w których nie ma Straży Gminnych, a jednostka Policji jest oddalona lub ma skromną obsadę kadrową. Na takich właśnie obszarach miejscowe firmy ochrony osób i mienia mogą być ważnym uzupełnieniem niewydolnego systemu bezpieczeństwa publicznego³³.

Badania udowodniły, że głównym problemem dotyczącym wszystkie firmy ochrony osób i mienia i wpływającym negatywnie na ich kondycję oraz poziom świadczonych przez nie usług jest to, że o uzyskaniu kontraktu decyduje wyłącznie cena oferowanych usług. Stwierdzono, że klienci, wśród których są także jednostki podlegające obowiązkowej ochronie³⁴, kierują się rachunkiem ekonomicznym, a nie potrzebą zapewnienia profesjonalnej obsługi w zakresie bezpieczeństwa. Takie elementy jak doświadczenie firmy, dotychczas zrealizowane zlecenia, wysoki poziom wykszolenia pracowników są zawsze niżej punktowane, aniżeli kryterium cenowe. Ono w procesie realizowanego zamówienia na ochronę ma kluczowe znaczenie przy wyborze dostawcy usługi ochrony. W toku procesu badawczego wykazano, że zleciodawcy przy organizowaniu przetargów posługują się stawką za godzinę pracy pracownika ochrony. Kształtuje się ona na poziomie od 3,5 złotych, ale nie przekracza 10 złotych nawet dla pracowników posiadających najwyższe kwalifikacje, a więc tych najlepiej wyszkolonych i doświadczonych. Nie stosuje się zróżnicowania stawek wynagrodzenia ze względu na posiadane przez pracownika umiejętności, uprawnienia czy certyfikaty. Stąd pracownicy ochrony są jedną z najbardziej spauperyzowanych grup zawodowych. Ustalono, że większość z nich, aby zarobić minimalną kwotę obowiązującego w Polsce wynagrodzenia, musi przepracować ponad 250 godzin. Miesięczny czas pracy określony w kodeksie pracy³⁵ jest znacznie niższy, bo wynosi 168 godzin. Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w dziedzinie ochrony, aby nie

33 Zob. A. Czop., *System bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka - Praktyka - Refleksje”, nr 12, red. W. Hrynicky, J. Piwowarski, Kraków 2012.

34 J. Piwowarski, P. Pajorski, *Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień*, Kraków 2015, s.37-40.

35 Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141.

naruszać obowiązujących przepisów prawa pracy zatrudniają pracowników najczęściej na podstawie umów cywilnoprawnych – zlecenia³⁶. Wówczas nie obowiązują ich wskazane ograniczenia zarówno co do czasu pracy jak i wynagrodzeń. Ponadto unikają wyższych opłat na fundusz socjalny i ubezpieczenia społeczne tzw. "ZUS". Są także na rynku firmy, które aby obniżyć koszty funkcjonowania, a nawet uzyskać ulgi podatkowe i dopłaty zatrudniają w charakterze pracowników ochrony osoby ze stwierdzoną niepełnosprawnością, tj. posiadające II grupę inwalidzką. To zjawisko patologiczne, biorąc pod uwagę fakt, że pracownik ochrony winien być osobą zdrową i ponadprzeciętnie sprawną ze względu na specyfikę realizowanych zadań. Niezdrowa konkurencja powoduje, że liczy się każdy sposób obniżenia kosztów działalności, nawet jeśli rzutuje to negatywnie na poziom świadczonych usług. Pracownicy, którzy mają tak niskie zarobki często podejmują dodatkowe zatrudnienie by uzyskać dochody pozwalające im na zapewnienie podstawowych potrzeb życiowych. Nie mają oni także odpowiedniej motywacji, która sprzyjałaby pełnemu zaangażowaniu się w realizację zadań.

Z przeprowadzonych badań wynika, że są przez to często przemęczeni i brakuje im czasu na odpoczynek i regenerację sił. Ustalono także, że poziom ich satysfakcji z wykonywanej pracy nie jest zbyt wysoki, a sam zawód pracownika ochrony nie jest przez nich postrzegany jako cieszący się społecznym prestiżem. Powodem takiego stanu rzeczy jest właśnie niski status materialny i brak stabilizacji socjalnej w tym zawodzie. To z kolei skutkuje dużą fluktuacją kadr w firmach ochrony. Młodzi, lepiej wykształceni i nastawieni na profesjonalny rozwój pracownicy odchodzą z firm ochrony, które często traktowane są przez nich jako miejsca pracy tymczasowej. Jeśli w perspektywie pojawia się możliwość zatrudnienia w ramach stosunku pracy z odpowiednim zabezpieczeniem socjalnym i za wyższe wynagrodzenie decydują się na zmianę profesji. Opisane kwestie bezpośrednio implikują niski poziom wykonywanych usług ochrony, a ich uporządkowanie jest szansą na jego podniesienie. To bardzo ważne z punktu widzenia zapewnianego przez firmy ochrony bezpieczeństwa. **Rozwiązaniem może być wprowadzenie obowiązku zatrudniania kwalifikowanych pracowników ochrony wyłącznie na podstawie umów o pracę**³⁷.

36 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, art. 734–751, Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93.

37 Umowa o pracę - jeden ze sposobów nawiązywania stosunku pracy. Czynność prawna polegająca na złożeniu zgodnych oświadczeń woli przez pracownika i pracodawcę,

Jest to uzasadnione chociażby posiadanymi przez nich szczególnymi uprawnieniami w zakresie używania środków przymusu bezpośredniego czy broni palnej. Oni także wykonują czynności ochronne na terenie obiektów o szczególnym znaczeniu dla gospodarki czy bezpieczeństwa państwa. Stąd wprowadzenie przez państwo obligatoryjności nawiązywania z nimi umów o pracę, a nie stosunków cywilnoprawnych (zlecenie, umowa o dzieło) jest w pełni uprawnione. Jeśli wszystkie firmy musiałyby stosować się do takiej regulacji, to minimalna stawka za godzinę pracy licencjonowanego pracownika ochrony nie mogłaby być niższa niż wynikająca z kalkulacji, której podstawą jest minimalna pensja podzielona przez liczbę godzin jakie może on przepracować w ciągu miesiąca. Obecnie byłaby to kwota 1600 złotych podzielona przez 168 godzin, co daje stawkę 9,5 złotego za godzinę pracy w ochronie. Poprawiłaby się tym samym nie tylko kondycja finansowa samych pracowników, którzy mieliby zagwarantowane minimalne wynagrodzenie, ale także zmieniłaby się sytuacja przy zamawianiu usług ochrony. Firmy ubiegające się o dane zamówienie nie mogłyby już stosować rażąco niskiej ceny³⁸. Ta byłaby bowiem ustalona odgórnie i ulegałaby zmianie wraz ze zmianą określanego okresowo minimalnego wynagrodzenia za pracę. W tej sytuacji klienci zaczęliby zwracać większą uwagę na inne elementy istotne w specyfikacji zamówienia ochrony, takie jak doświadczenie i profesjonalizm. To z kolei pozwoliłoby na podniesienie poziomu organizowanej ochrony, której efektem byłaby wymierna poprawa stanu bezpieczeństwa. **Zdaniem autora, uregulowanie dotyczące obligatoryjnego zatrudniania kwalifikowanych pracowników ochrony na podstawie umów o pracę winny zostać wprowadzone w ustawie o ochronie osób i mienia.**

W sytuacji narażania własnego życia czy zdrowia pracownik ochrony powinien także korzystać z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariusza publicznego. To wzmocniałoby jego pozycję wobec napastników,

w których pracownik zobowiązuje się do osobistego świadczenia pracy na rzecz pracodawcy pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie przez niego określonym, a pracodawca do zapłaty umówionego wynagrodzenia, Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, art. 22, Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141.

38 Zamawiający winien wystąpić do oferenta z wezwaniem do udzielenia wyjaśnień odnośnie rażąco niskiej ceny, „w szczególności, gdy cena oferty jest niższa o 30% od wartości zamówienia lub 30% średniej arytmetycznej cen wszystkich złożonych ofert”. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r, Prawo zamówień publicznych, Dz.U. 2004 Nr 19 poz. 177.

którym za spowodowanie uszczerbku na zdrowiu (lub za sam zamach na takiego pracownika ochrony, a nawet jego znieważenie) groziłaby wyższa, kwalifikowana odpowiedzialność karna. Oczywiście status funkcjonariusza publicznego powoduje zwiększoną odpowiedzialność karną także dla pracownika ochrony, który przekroczyłby nadane mu uprawnienia. Stosowny zapis powinien znaleźć się w Kodeksie karnym.

Obecnie pracownik ochrony ma ograniczone możliwości w zakresie realizowania przysługującego mu prawa do legitymowania osób. Wprawdzie może on dokonać legitymowania osoby w miejscu publicznym, ale po stronie osoby legitymowanej nie istnieje prawny obowiązek okazania żądanego dokumentu potwierdzającego tożsamość. W obecnym stanie prawnym taka odmowa nie jest wykroczeniem polegającym na nieokazaniu dokumentu, a co za tym idzie nie podlega odpowiedzialności określonej w art. 61 par. 2 kodeksu wykroczeń³⁹. Odpowiedzialność ta, w postaci kary grzywny, dotyczy jedynie osób, które odmówiły okazania dokumentu przedstawicielowi organu państwowego lub instytucji upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania. Koniecznym w tej sytuacji jest wprowadzenie przepisu o charakterze sankcyjnym w Kodeksie wykroczeń, tak by nie okazanie dokumentu tożsamości pracownikowi ochrony także podlegało karze.

Przedstawione kierunki zmian zakładają przeprowadzenie działań o charakterze legislacyjnym, które spowodowałyby zwiększenie wykorzystania firm ochrony osób i mienia w systemie bezpieczeństwa publicznego. Odpowiednie regulacje prawne są w świetle przeprowadzonych badań pożądane, a ich wprowadzenie może przyczynić się do podniesienia bezpieczeństwa zarówno na obszarach podlegających obowiązkowej ochronie, jak i na pozostałych, w tym tych które nie są dozorowane przez firmy ochrony na podstawie zawartych kontraktów.

Opisane w artykule działania wychodzą naprzeciw obecnym wyzwaniom, które przed całym systemem bezpieczeństwa stawia nowa i dynamicznie zmieniająca się sytuacja międzynarodowa. To już nie tylko negatywne implikacje i obawy spowodowane zajęciem przez Rosję Krymu czy trwającą wojną w Donbasie, ale to także sytuacja na Bliskim Wschodzie gdzie terroryści z Państwa Islamskiego⁴⁰ prowadzą zakrojone na nieznaną dotąd skalę działania eksterminujące ludność cywilną. To ma bezpośredni

³⁹ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, Dz.U. 1971 nr 12 poz. 114.

⁴⁰ Zob. D. Ratkowski, *Islamic State: The Countdown Has Begun*, s. 11-15.

wpływ na sytuację państw Unii Europejskiej, a tym także Polski. Dotychczas do naszego kraju trafiali głównie imigranci wywodzący się z terenów byłych republik radzieckich, a dominującą liczbowo grupą narodowościową byli obywatele Ukrainy. Była to trwająca już od lat osiemdziesiątych czasowa forma mobilności zarobkowej. Przyjmuje się, że efektem tego zjawiska jest grupa ok. 300-500 tys. cudzoziemców przebywających nielegalnie w Polsce⁴¹. Jednakże pomimo upływu dekady od akcesu Polski do Unii Europejskiej, imigranci w dalszym ciągu stanowią znikomy odsetek stałych mieszkańców Polski⁴². Głównie są to jak już wskazano wcześniej Ukraińcy, którzy są najsilniej reprezentowani zarówno wśród imigrantów dostających prawo pobytu w Polsce, jak i wśród zatrudnionych i pobierających naukę. W badaniach ustalono, że taka tendencja trwa już dosyć długo, a wojna w Donbasie choć wpłynęła na większe zainteresowanie Ukraińców naszym krajem, to w skali procentowej nie generowała większych zmian. Oni jednak nie generują zagrożenia dla poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego Polski. W tym konkretnym przypadku obawy dotyczą możliwej dalszej ekspansji militarnej Rosji. Odmiennie sytuacja wygląda w przypadku rozwijającego się gwałtownie konfliktu na Bliskim Wschodzie, którego skutkiem jest potężna fala nielegalnych imigrantów. Frans Timmermans - pierwszy wiceprezydent Komisji Europejskiej stwierdził, że nadszedł czas „by przełożyć słowa o solidarności i odpowiedzialności na czyny”. Takim rozwiązaniem według niego będzie rozmieszczenie w państwach członkowskich Unii osób starających się o status uchodźcy. Jednocześnie postawiony został postulat by przyjęte zostały tzw. rozwiązania kwotowe przy rozmieszczaniu imigrantów w poszczególnych krajach. Na podstawie tych kalkulacji Polska winna w najbliższym czasie przyjąć ponad 2000 imigrantów. To generuje całkiem realne zagrożenie gdyż jak wynika z informacji przekazywanych przez służby wywiadowcze, a także oficjalne czynniki wraz z uch którzy walczą o przetrwanie do Europy docierają także ich oprawcy spod znaku ISIS. Omar al. Gawari - pełniący w libijskim rządzie funkcję ministra ds. informacji przekazał włoskiej agencji prasowej Ansa, że terroryści ukrywają się w łodziach transportujących imigrantów do Europy. Według dziennikarzy z Dubaju podczas

41 Gazeta Wyborcza, 27. 10. 2010 r. „Abolicja dla nielegalnych migrantów już w 2011 roku”.

42 Według stanu na koniec 2013 r. zezwolenie na pobyt w Polsce miało 121 219 cudzoziemców, co stanowi 0,3% ludności Polski. (dane Urzędu ds. Cudzoziemców).

przemieszczania się do państw UE często używają oni paszportów zrabowanych obywatelom tych krajów⁴³. ISIS otrzymuje także połowę zysków od właścicieli statków, na których transportowani są nielegalni imigranci. To właśnie przemytnicy zgadzają się na lokowanie w swych łodziach pomiędzy cywilnymi uchodźcami także terrorystów z Państwa Islamskiego. Dobrze wiedzą, że żaden urzędnik europejski nie jest w stanie zidentyfikować dżihadysty pośród zwykłych uciekinierów. To wszystko powoduje, że Polska nie może już czuć się bezpieczna i wolna od zagrożeń terroryzmem islamskim. opisana sytuacja winna wzbudzić stan podwyższonej gotowości dla służb zajmujących się rozpoznaniem zagrożeń godzących w polskie bezpieczeństwo narodowe. Muszą one na bieżąco diagnozować sytuację i pozyskiwać informacje pozwalające na identyfikację zagrożeń i prowadzenie działań prewencyjnych. Siły policyjne muszą być gotowe do szybkiej i zdecydowanej reakcji na ewentualne ataki ze strony terrorystów. W tej sytuacji podniesienie poziomu zaangażowania komercyjnego sektora ochrony w system bezpieczeństwa państwa jest sprawą ważną i wymaga szybkich działań. Stąd zainteresowanie Biura Bezpieczeństwa Narodowego⁴⁴ badaniami przeprowadzonymi przez autora, które proces zwiększenia stopnia partycypacji firm ochrony w zapewnianiu bezpieczeństwa narodowego mogą ułatwić i zapewnić jego akcelerację.

BIBLIOGRAFIA

1. Ambroży T., Czop A., Kręgulec R., *Wpływ nowej ustawy o sporcie na zachwianie kultury bezpieczeństwa. Polemika*, Security Forum Cracow 2012, Kraków 2013.
2. Bejgier W., Stanejko B. G., *Ochrona osób i mienia*, Warszawa 2012.

43 <http://wpolityce.pl/swiat/244755-doradca-libijskiego-rzadu-panstwo-islamskie-kontroluje-przemyt-imigrantow-wysyla-swoich-bojownikow-do-europy> (data dostępu 5. 06. 2015).

44 Biuro Bezpieczeństwa Narodowego jest urzędem państwowym, utworzonym na mocy przepisu art. 11 Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.). Przy pomocy Biura Bezpieczeństwa Narodowego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje zadania w zakresie bezpieczeństwa i obronności. Biuro jest także merytoryczno-organizacyjnym zapleczem Rady Bezpieczeństwa Narodowego powoływanej przez Prezydenta RP. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie ustawowego upoważnienia, określa organizację oraz zakres działania Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

3. Czapska J., Krupiarz W., *Zapobieganie przestępczości w społecznościach lokalnych*, Warszawa 1999.
4. Czop A., Sokołowski M., *Historia polskich formacji policyjnych od II wojny światowej do czasów współczesnych*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje”, red. J. Piwowarski, B. Wiśniewski, K Kraków 2013.
5. Czop A., *System bezpieczeństwa publicznego w Polsce* [w:] „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka - Praktyka - Refleksje”, nr 12, red. W. Hrynicki, J. Piwowarski, Kraków 2012.
6. Czop A., T. Ambroży, M. Twardosz, *Wpływ tradycyjnego japońskiego systemu zarządzania bezpieczeństwem na kulturę bezpieczeństwa w Polsce*, Kraków 2015.
7. Czop A., *Udział firm ochrony osób i mienia w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, Katowice 2015.
8. Czop A., *System bezpieczeństwa publicznego w Polsce*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka - Praktyka - Refleksje”, nr 12, red. Hrynicki W., Piwowarski J., Kraków 2012.
9. Gazeta Wyborcza, 27. 10. 2010 r. „Abolicja dla nielegalnych migrantów już w 2011 roku”.
10. Gozdór G., *Prywatyzacja bezpieczeństwa. Rola i miejsce prywatnego sektora ochrony w systemie bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Lublin 2012.
11. Jałoszyński K., *Współczesny wymiar terroryzmu*, Warszawa 2008.
12. Ochendowski E., *Prawo Administracyjne*, Dom Organizatora, Toruń 2002 2.[red.] Wierzbowski M. *Prawo Administracyjne*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002.
13. Piwowarski J., Pajorski P., *Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień*, Kraków 2015,
14. Ratkowski D., *Islamic State: The Countdown Has Begun*, s. 11-15.
15. Rozwadowski M., *Doskonalenie systemów zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego*, Kraków 2014.

Źródła internetowe:

16. <http://wpolityce.pl/swiat/244755-doradca-libijskiego-rzadu-panstwo-islamskie-kontroluje-przemyt-imigrantow-wysyla-swoich-bojownikow-do-europy> (data dostępu 5. 06. 2015).

Akty prawne:

17. Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, Dz.U. 1999 Nr 53 poz. 549 z późn. zm.
18. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410.
19. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2013 poz. 1166, Art. 3 ust. 1.
20. Ustawa z dnia 26 sierpnia 1997 r. roku o ochronie osób i mienia, Dz.U.1997 nr 114 poz.740.
21. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r Kodeks Karny, Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553.
22. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555.
23. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141.
24. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny, Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93.
25. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r, Prawo zamówień publicznych, Dz.U. 2004 Nr 19 poz. 177.
26. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.
27. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, Dz.U. 1971 nr 12 poz. 114.